

Gemeenteraads- verkiezingen 2018

Handreiking MKB-Nederland en VNO-NCW
Geactualiseerde versie februari 2018

VNO-NCW

MKB
Nederland

Het bedrijfsleven is van groot belang voor de lokale overheid en omgekeerd. Bedrijven scheppen banen, zorgen voor welvaart, een levendige gemeente en centrum en sponsoren lokale initiatieven. Ondernemers hebben een lokaal bestuur nodig met een sterke economische agenda, die groei stimuleert en onnodige belemmeringen wegneemt of voorkomt.

Samenwerking wordt steeds belangrijker. Samenwerking tussen bedrijven is vaak al vanzelfsprekend, in een bepaald gebied of op een bepaald thema. Voor gemeenten in een regio geldt dat nog lang niet altijd. Ook goede samenwerking tussen overheden, (lokaal of in een grotere regio) met economische clusters en het - georganiseerd - bedrijfsleven is vaak nog niet structureel geregeld.

De gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 zijn een goed moment om aandacht te vragen voor samenwerking. In deze notitie schetsen MKB-Nederland en VNO-NCW hun inzet voor de politieke agenda's van de lokale partijen.

EEN ONDERSCHIEDENDE ECONOMISCHE AGENDA VOOR DE REGIO...

"Gemeenten zullen nog beter moeten kijken naar hun eigen rol en toegevoegde waarde in de regio en in het land. Waarop kan een gemeente zich nog onderscheiden?" Niet elke gemeente kan én slim én groen én toeristisch zijn, of een aantrekkelijk winkelaanbod bieden met regionale aantrekkingskracht. De noodzaak om te handelen op basis van de eigen identiteit en toegevoegde waarde ten opzichte van andere gemeenten en regio's is evident. Het economisch beleid zal moeten worden afgestemd met andere gemeenten in de regio en gebaseerd moeten worden op thematische samenhangende economische clusters. Door bij te dragen aan een onderscheidende regionale visie en met het bedrijfsleven concrete projecten te benoemen krijgt deze visie vorm. Daar hoort uiteraard ook een uitvoeringsprogramma bij. Ondanks - of juist dankzij - dit streven naar onderscheidend vermogen kunnen gemeenten wél complementair aan elkaar zijn. Waar nodig worden met provincies en Rijk publiek-private regiodeals gesloten om projecten van de grond te krijgen. Zo draagt de gemeente bij aan een sterkere regionale economische structuur, met meer werkgelegenheid en adequate voorzieningen voor burgers en bedrijven.

...MET DAARBINNEN BRUISENDE BINNENSTEDEN EN VITALE KERNEN.

Leegstand, digitalisering en veranderingen in sectoren als retail, cultuur en horeca vereisen een creatieve aanpak om binnensteden aantrekkelijk te houden en voorzieningen op peil te houden. Voor het ontwikkelen van nieuwe functies, aanpassing van bestaand vastgoed, en het aanjagen van ondernemerschap is creativiteit nodig. Kansarme winkelgebieden moeten worden omgebouwd naar bijvoorbeeld woonfuncties, cross-sectorale concepten moeten toelaatbaar zijn in bestemmingsplannen. Investerings in groen, cultuur, toerisme en recreatie zijn nodig voor een onderscheidende positie. Bruisende (binnen-)steden kunnen niet zonder een producerende periferie, op veel bedrijventerreinen in de stadsranden ligt een belangrijk deel van de verdienkracht van de steden. Ook vraagt de tijdgeest om herbezinning van het vrijblijvend toestaan van vestiging van (winkel)ambachtelijke bedrijven in woonwijken. Uitgangspunt moet zijn dat bedrijfsactiviteiten die passend zijn in winkelgebieden daar bij voorkeur ook worden geconcentreerd. Kan dit onverhoopt niet, dan moeten dezelfde regels en verplichtingen van toepassing zijn. De gemeente moet tot slot samenwerking tussen ondernemers (in binnensteden, op bedrijventerreinen, in winkelgebieden of dorpskernen), en het ondernemerschap zelf, faciliteren met minder regels.

EEN ONDERNEMERSVRIENDELIJK KLIMAAT.... EN EEN GEZAMENLIJKE AANPAK VAN (GROTE) ACTUELE THEMA'S.

Verkiezing MKB-vriendelijkste gemeente

Een gemeente die werk maakt van een economisch klimaat dat ondernemers uitdaagt, inspireert en ondersteunt, legt vanzelfsprekend vast de ambitie te hebben hoog te eindigen in de ranglijsten van de MKB-vriendelijkste gemeenteverkiezing die MKB-Nederland tweejaarlijks organiseert.

Regulering en dienstverlening

Minder administratieve lasten en minder regels zorgen voor een aanzienlijke verbetering van het ondernemersklimaat, dat geldt ook op lokaal niveau. Zet systematisch en consequent het mes in allerlei administratieve lasten en overbodige regels. Herzien het vergunningenbeleid, schrap onnodige vergunningen, digitaliseer processen en zet vergunningen om in algemene regels. Draag als gemeente zorg voor één loket en accountmanagers voor ondernemers. Verminder, verbeter en versnel de afhandeling van aanvragen voor de omgevingsvergunning. Als overheden nieuw of bestaand beleid toetsen op het belang van diverse partijen, moet dat van het bedrijfsleven altijd worden meegenomen. Denk aan de invoering van milieumaatregelen. Door ook lokaal - in navolging van de landelijke overheid - een MKB-Toets in te voeren op regelgeving helpt een gemeente regeldruk ook lokaal daadwerkelijk te verminderen.

Ondernemers hebben behoefte aan een visie van de gemeente op economische activiteiten die via internetplatforms zoals AirBnB worden aangeboden. De overheid moet zorgen voor een gelijk speelveld tussen bestaande ondernemers en aanbieders van nieuwe commerciële activiteiten via deze platform- of deeleconomie.

Lokale lasten

Een gematigde lokale lastendruk is van groot belang voor de aantrekkingskracht van de regio. Gemeenten moeten zich daarom inspannen om de lokale lasten voor het bedrijfsleven te beperken. Waak daarbij ook voor onevenwichtigheid tussen gemeenten!

Stapelning van lasten moet te allen tijde worden voorkomen. Vooral de horeca heeft veel last van die stapeling. Denk aan precario, baatbelasting, reclamebelasting en parkeerbelastingen.

Daalt de OZB-opbrengst als gevolg van leegstand, dan mag de gemeente dat niet afwentelen op eigenaren c.q. gebruikers van niet-woningen. Indien de lokale ondernemers - in overleg met de gemeente én bovenop de publieke taken van de gemeente - extra lokale investeringen willen doen

in een bepaald gebied om dit aantrekkelijker te maken, kan een ondernemersfonds daarbij helpen. Draagvlak onder en vroegtijdige betrokkenheid van de ondernemers aldaar zijn dan noodzakelijk. Een hoge toeristenbelasting maakt een gemeente onaantrekkelijk voor bezoekers die willen overnachten en kost lokale ondernemers klandizie. Afschaffen heeft verreweg de voorkeur. Kan dit niet, dan moet het tarief omlaag. En betrek ook de sector bij de besteding van de opbrengsten, zorg dat deze ten goede komen aan de branche.

Aanbesteden

Gemeenten kunnen er veel aan doen om het lokale mkb meer kansen te bieden op aanbesteden en tegelijk er zorg voor te dragen dat overheidsmiddelen doelmatig worden besteed. Dat begint met het aangaan van de dialoog, met als doel elkaar beter te leren begrijpen. Zodra duidelijk is welke behoefte een gemeente heeft en welke mogelijkheden er hiervoor in de markt zijn, zal een aanbesteding succesvoller verlopen. Dit draagt bij een vereenvoudigde toegang voor het mkb en zzp-ers bij aanbestedingen.

Besteed aandacht aan de tenderkosten. Vraag alleen informatie die nodig is en vraag geen informatie die mogelijk nodig lijkt te zijn. Draag ook zorg voor een professionele inkoopafdeling binnen de gemeentelijke organisatie. 'Goedkoop is duurkoop' is hier het geldende adagium. Social return is een vaak toegepaste eis bij aanbestedingen. Doe dit echter niet te pas en onpas: de vorm moet passen bij de aanbesteding. Voorfinanciering is voor het mkb een drempel om succesvol in te kunnen schrijven. Beperk deze eis daarom. Denk samen met het lokale bedrijfsleven na of en zo ja in hoeverre clusteren van opdrachten effectief is. Realiseer: onnodig clusteren is bij wet verboden.

Wet markt en overheid

De Wet markt en overheid zou samenwerken tussen overheid en markt voorop moeten stellen, in plaats van zoals nu vaak het geval is, een overheid die concurreert met de markt. Gemeenten die zelf de markt op willen of activiteiten willen inbesteden, zouden zich stelselmatig moeten afvragen of dit wel noodzakelijk en redelijk is, en de markt moeten raadplegen. De algemeen belang bepaling waar nu vaak (onterecht) een beroep op wordt gedaan, moet plaatsmaken voor een kader waarin duidelijk staat wat wel en wat geen economische activiteiten zijn.

Veiligheid

Een veilige omgeving komt ten goede aan een aantrekkelijke woon-, werk- en recreatieomgeving. Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO), waarin gemeente, handhaving en bedrijfsleven samenwerken aan een veilig bedrijventerrein, winkel- of buitengebied is een uitstekend middel hiervoor. Bevorder ook de aangiftebereidheid van ondernemers door het aangifteproces te vereenvoudigen en de pakkans van (winkel-)dieven te vergroten. Een verbod op de rooftas of andere instrumenten van het inbrekersgilde in de plaatselijke verordening helpt hierbij.

Ruimtelijke ordening

De Omgevingswet wordt tijdens de komende coalitieperiode realiteit. Veel gemeenten bereiden zich voor op de inwerking-treding (1 januari 2021). De Omgevingswet bevat veel mogelijkheden om lokaal maatwerk toe te passen, benut deze ook. Het is van belang om het lokale bedrijfsleven intensief te betrekken bij het formuleren van een omgevingsvisie, waar onder andere de visie op wonen, detailhandel, horeca en bedrijventerreinen deel van uit maken. Alleen dan kan worden gewaarborgd dat voldoende rekening wordt gehouden met economische aspecten. De nieuwe omgevingsplannen

vervangen de bestemmingsplannen en veel gemeentelijke verordeningen. Hoe eenvoudiger en globaler, hoe meer ruimte bedrijven krijgen voor lokale, duurzame initiatieven. Tegelijkertijd is het gewenst voldoende rechtszekerheid te blijven bieden aan gevestigde én nieuw te vestigen bedrijven. De uitdaging is hier een juiste balans in te vinden.

Bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen zijn minstens zo belangrijk voor een welvarende gemeente als bruisende binnensteden of winkelgebieden in buitenwijken, voor de werkgelegenheid en als inkoper van lokale dienstverleners en horeca/detailhandel. Denk bijvoorbeeld aan uitzendkrachten, catering, facilitaire diensten, enz. Gemeenten moeten de grote verdienkracht van bedrijventerreinen koesteren en faciliteren! Dat vraagt om aandacht voor de functionaliteit, naast een goede landschappelijke inpassing, een duurzame inrichting, adequate openbare ruimte met passende groenvoorzieningen en een efficiënte ontsluiting.

Om vitale bedrijventerreinen te houden is het gewenst dat de gemeente meedenkt met aldaar gevestigde ondernemers. Zet in op een 'realistisch' programma voor nieuwe bedrijventerreinen (en kantoor- en winkellocaties). De markt vraagt verandert steeds sneller. Onder invloed van e-commerce neemt de logistiek een steeds belangrijker plek in bijvoorbeeld, en bepaalde typen bedrijven trekken weg. Herstructurering en transformatie van bestaande locaties is dan noodzaak. Doe dit in goed overleg en in afstemming met het betrokken regionale bedrijfsleven en niet voordat er een Economische Effectrapportage (EER) is opgesteld van de verdienkracht van deze bedrijventerreinen. Deze is namelijk vaak groter dan bestuurlijk wordt gedacht.

Bereikbaarheid

Een bereikbare gemeente zorgt voor tijdige verbetering en uitbreiding van de lokale infrastructuur. Het optimaal bevoorraden van binnensteden is een logistieke puzzel die kan worden opgelost door als gemeente samen te werken met het bedrijfsleven. Denk daarbij aan de ontwikkeling van efficiënte logistieke routes, logistieke ontkoppelpunten en het stimuleren van e-commerce afhaalpunten. Het uitbreiden van milieuzones hoort daar niet bij. Ook hier geldt: treed in overleg met het bedrijfsleven om tot passende en effectieve, alternatieve oplossingen te komen. Het parkeerbeleid van de gemeente sluit uiteraard aan bij het doel van het gebied: regulering waar nodig en passende tarieven.

Nadeelcompensatie

Wanneer wegwerkzaamheden langer duren dan gepland en gecommuniceerd, moet een ondernemer schadevergoeding - nadeelcompensatie - kunnen krijgen. Gemeenten moeten daarom een nadeelcompensatieregeling hebben. Dit geeft ondernemers vooraf duidelijkheid en neemt eventuele zorgen weg.

Energiebesparing en CO2-reductie

Dankzij het Energieakkoord voor duurzame groei (september 2013), is een positief klimaat gecreëerd rondom de transitie naar een CO2-neutrale economie, en consistentie in beleid ontstaan. Bij de volgende stap zijn gemeenten aan zet. Zij kunnen het verschil maken en op basis van op te stellen gemeentelijke warmte- en energieplannen de beste opties voor verduurzaming van de gebouwde omgeving ontwikkelen. Op basis daarvan kunnen zij zowel burgers als bedrijven mobiliseren met grote en aansprekende doorbraakprojecten. Bij deze 'flagship-projecten' gaat het erom dat grote sprongen worden gemaakt waarvan kan worden geleerd. Dat betekent bijvoorbeeld dat je direct naar CO2-neutrale woonwijken

gaat in plaats van via stapsgewijze labelstapjes. Gemeenten kunnen ondernemers verder helpen met energiebesparing met goede eenduidige communicatie en door regionale projecten op te zetten.

Steden en stedelijke regio's krijgen steeds meer te maken met de gevolgen van klimaatverandering, Dit kan leiden tot wateroverlast, oververhitting, enz. Gemeenten moeten aan de slag gaan om klimaatbestendig te worden. Gebruik daarbij waar mogelijk de kennis en ervaring van het bedrijfsleven.

Innovatie

Door ook lokaal minimaal 5 procent van de waarde van alle overheidsaanbestedingen in te zetten voor innovatie en verduurzaming zoals CO2-arm of circulair, kan de gemeentelijke overheid als launching customer meer ruimte bieden voor innovatie en productverbetering.

Digitale samenleving

Snel internet is noodzakelijk om burgers én ondernemers voldoende te laten meekomen in het digitale tijdperk. Gemeenten horen daarom zorg te dragen voor een goede digitale infrastructuur, óók in buitengebieden. Bij dit onderwerp hoort ook het maken van de slag naar één digitale overheid, voor burgers en bedrijven.

Onderwijs

Op het terrein van het beroepsonderwijs kunnen gemeenten een regisseursrol vervullen door scholen en werkgevers (-organisaties) bij elkaar te halen en mede te zorgen voor afspraken om beter beroepsonderwijs gestalte te kunnen geven. Het kan dan gaan om stageplaatsen, (gast-) docenten, apparatuur, het in stand kunnen houden van opleidingen enz.

Arbeidsmarkt

Het gaat weer goed met de arbeidsmarkt en veel ondernemers moeten moeite doen om goed personeel te vinden. Gemeenten kunnen een bijdrage leveren om te zorgen dat méér mensen op zoek gaan naar werk. Gemeenten strooien nu in hun inkomens- en armoedebeleid met allerlei goedbedoelde (inkomensafhankelijke) extraatjes en ontheffingen voor heffingen en belastingen. Deze hebben tot gevolg dat werk dan financieel niet loont. Gemeenten moeten daarmee stoppen, en kunnen beter maatschappelijke instellingen (zoals Stichting Leergeld) vragen om maatwerk te verlenen.

Voor ondernemers zijn sommige mensen onvoldoende productief om in dienst te nemen. Daarom maakt het kabinet het mogelijk dat ondernemers voor hen minder dan het wettelijk minimumloon betalen ('loondispensatie'). De gemeente vult het inkomen voor de werkende aan. Voor ondernemers is belangrijk dat de gemeente dit snel en goed oppakt, en met een makkelijk uitvoerbare regeling komt zonder teveel gedoe of administratieve lasten.

Een dringende wens van ondernemers: verbeter de regionale samenwerking met andere gemeenten, onderwijs (publiek en privaat), sociale partners, private intermediairs en SW-instellingen op het terrein van arbeidsmarkt! Zorg voor eenduidigheid in de dienstverlening van de werkgeversservicepunten en bied werkgevers één loket.

Kansen van vergrijzing

Nederland vergrijst in snel tempo. Dat is vooral zichtbaar buiten de Randstad. Voor ondernemers liggen hier veel kansen, want het grootste deel van de huidige generatie ouderen is in goede doen. Tegelijkertijd ligt hier een maatschappelijke opgave: hoe zorgen dat we mensen tot op hoge leeftijd zelfstandig kunnen blijven wonen en voorkomen we eenzaamheid. Voor ondernemers zijn dat weer kansen: denk aan het aanpassen van de badkamer, installeren van slimme domotica of aanbieden van persoonlijke diensten (schoon, tuin, zorg enz.). Ook in de ruimtelijke ordening kan beter rekening worden gehouden met de effecten van vergrijzing, door te zorgen dat mensen in de buurt kunnen blijven wonen en voldoende voorzieningen hebben. Het helpt enorm als de gemeente een voortrekkersrol vervult en samen met het bedrijfsleven optrekt.

Publiek-privaat gezondheid stimuleren

Op veel plekken in het land zijn er goede initiatieven om gezondheid te bevorderen. Eén daarvan is 'Jongeren op Gewicht'. In meer dan 130 gemeenten wordt publiek-privaat samengewerkt om overgewicht tegen te gaan. Ondernemers vinden het belangrijk dat in méér gemeenten samen met scholen en lokale ondernemers wordt gestimuleerd dat onze kinderen gezond opgroeien.

Grensoverschrijdend ondernemen

In de Actieagenda 'Grensoverschrijdend Ondernemen en Arbeid' die begin 2017 werd gepresenteerd, zijn 15 doelen geformuleerd, uiteenlopend van verminderen van administratieve lasten voor ondernemers in de grensstreek, verbetering van de informatievoorzieningen voor mensen die net over de grens willen werken, ondernemen of studeren en een snellere bereikbaarheid van werk- of stageplek aan de andere kant van de grens. Gemeenten zijn een belangrijke factor om een voortvarende uitrol van deze agenda tot een succes te maken.

MEER INFORMATIE (klik op de titel):

- Brochure Kansrijk. Sterk ondernemerschap voor de lokale en regionale economie.
- Brochure Laat stad en regio bruisen.
- Een MKB-Toets voor het MKB.
- Verkiezing MKB-vriendelijkste gemeente.

COLOFON

Deze brochure is een uitgave van VNO-NCW en Koninklijke Vereniging MKB-Nederland. Oorspronkelijke uitgave juni 2017. Geactualiseerd februari 2018.

Vormgeving: Kooiman Creative
Beeld: Hollandse Hoogte

MKB-Nederland en VNO-NCW

Postbus 93002
2509 AA Den Haag
Tel: 070 349 09 09
E-mail: bureau@mkb.nl
Internet: www.mkb.nl www.vno-ncw.nl

Volg ons ook op:

 @MKBNL @VNONCW
 @NLMKB @VNONCW
 @MKBNL
 @MKB-Nederland @VNO-NCW

Hoewel deze brochure met zorg is samengesteld, kan voor de inhoud geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard, noch rechten eraan ontleend.